

Το 5ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας της ΕΑΕ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε, στις 8-10.10.2008, στην Αθήνα, το 5ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (ΕΑΕ), το οποίο είχε έγκαιρα προαναγγελθεί από τη στήλη των Αρχαιομετρικών Νέων. Περισσότεροι από 200 Έλληνες και ξένοι σύνεδροι, αρχαιολόγοι και ειδικοί από τις θετικές επιστήμες παρακολούθησαν, συζήτησαν και αξιολόγησαν τις 120 νέες, πρωτότυπες εργασίες που παρουσιάστηκαν σε αυτό το συμπόσιο, το οποίο έχει ήδη εδραιωθεί ως το πλέον έγκυρο επιστημονικό βήμα για την παρουσίαση και αποτίμηση των αρχαιομετρικών μελετών, που εκπονούνται με επίκεντρο τα αιγαιακά και κυπριακά ζητήματα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το συμπόσιο πραγματοποιήθηκε στο εξαιρετικό συνεδριακό κέντρο Coitsen Hall της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», με την υποστήριξη του εργαστηρίου Wiener της Αμερικανικής Σχολής και της Εθνικής Πνακοθήκης. Η ειδική θεματική συνεδρία είχε τίτλο «Αρχαιολογία, παλαιoανθρωπολογία και παλαιοπεριβάλλον των ελληνικών σπηλαίων: Εφαρμογές των θετικών επιστημών με έμφαση στα μεγάλα ερευνητικά προγράμματα». Κύρια χαρακτηριστικά αυτής της σημαντικής επιστημονικής συνάντησης ήταν το υψηλό επίπεδο των εργασιών που παρουσιάστηκαν, η ωριμότητα και η πληρότητα με τις οποίες προσεγγίστηκαν τα υπό μελέτη ζητήματα και η αυξημένη συμμετοχή νέων ερευνητών, αρχαιολόγων και ειδικών από το χώρο των θετικών επιστημών. Την επιστημονική εποπτεία και αξιολόγηση των εργασιών που υποβλήθηκαν προς παρουσίαση ανέλαβε πολυμελής διε-

θνής επιστημονική επιτροπή από κορυφαίους Έλληνες και ξένους ειδικούς, ενώ την κύρια οργανωτική μέριμνα ανέλαβε το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΑΕ ως οργανωτική επιτροπή, με επικεφαλής τον δρ Ν. Ζαχαριά. Όλες, σχεδόν, οι κατηγορίες υλικών και θεματικών αντικειμένων τα οποία εμπύπτουν στις αρχαιομετρικές δραστηριότητες (κεραμικά, γυαλί, χρωστικές, μάρμαρα, λίθινα υλικά, μέταλλα, γεωαρχαιολογία, γεωφυσικές διασκοπήσεις, παλαιοδίαιτα, χρονολογήσεις, παλαιοπεριβάλλον, οργανικά υλικά κ.ά.) εξετάστηκαν και μελετήθηκαν στο συμπόσιο. Οι περιλήψεις των ανακοινώσεων είναι, ήδη, διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο της ΕΑΕ: www.archaeometry.gr. Υπενθυμίζεται ότι τα Πρακτικά του 4ου Συμποσίου Αρχαιομετρίας της ΕΑΕ κυκλοφορούν ήδη σε ογκώδη τόμο που εκδόθηκε την περασμένη άνοιξη από τη σειρά BAR (British Archaeological Reports).

Το Σεμινάριο του ΔΟΑΕ για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος RER/1/006 του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ, με έδρα τη Βιέννη της Αυστρίας), με τίτλο «Nuclear Techniques for the Protection of Cultural Heritage Artefacts in the Mediterranean Region», πραγματοποιήθηκε πρόσφατα ένα πολύ χρήσιμο για συντηρητές, αρχαιολόγους και άλλους ειδικούς σεμινάριο στο αμφιθέατρο του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» (20-22.10.2008), που συγκέντρωσε πολλές δεκάδες ενδιαφερομένων από όλη την Ελλάδα. Στόχος του Σεμιναρίου ήταν η «προώθηση της χρήσης των πυρηνικών τεχνικών στους Έλληνες συντηρητές, η ενημέρωσή τους για τη σχετική υποδομή, επιστημονική γνώση και

εμπειρία που υπάρχει στη χώρα και η προώθηση συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών εργαστηρίων και εργαστηρίων συντήρησης». Κύριοι οργανωτές του Σεμιναρίου ήταν η Δρ Κ. Πολυκρέτη (ΥΠΠΟ) και ο Δρ Α. Καρύδας (ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»).

Οι σύγχρονες τάσεις για τα αντικείμενα αυτά εστιάζουν στην ανάπτυξη και αξιοποίηση «μη καταστρεπτικών» μεθοδολογιών, μέσω των οποίων θα ήταν δυνατό να αποκτηθούν αξιόπιστα δεδομένα για τη χημική σύσταση, τον τρόπο κατασκευής, τον έλεγχο αυθεντικότητας, την αποτίμηση της τεχνολογίας και τον προσδιορισμό της προέλευσης των αρχαίων αντικειμένων ή και μνημείων. Σε περισσότερες από 20 διαλέξεις-εισηγήσεις αναπτύχθηκαν διεξοδικά οι διαθέσιμες στη χώρα νέες τεχνολογίες, καταδείχθηκε η υπάρχουσα σημαντική εμπειρία και παρουσιάστηκαν σημαντικά αποτελέσματα και εφαρμογές, κυρίως μέσω φορητών αναλυτών με ακτίνες Χ, διατάξεων με laser, αντιδραστήρων με πλάσμα, στοιχειακή σήμανση, φωτογραφικών και ακτινογραφικών τεχνικών κ.ά. Εξακολουθούν, ωστόσο, να είναι απολύτως απαραίτητες και οι λεγόμενες «καταστρεπτικές» εργαστηριακές τεχνικές όταν είναι αναγκαίες μελέτες χρονολόγησης, αυθεντικότητας και απόκτησης πληροφοριών από το εσωτερικό των αντικειμένων ή έργων τέχνης. Το πρόγραμμα των διαλέξεων και άλλες πληροφορίες είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο του σεμιναρίου: rer-1006.dsa@culture.gr.

2ο Συνέδριο Προϊστορικής Αρχαιολογίας

Πρόσφατα κυκλοφόρησε το αναλυτικό πρόγραμμα εργασιών που θα παρουσιασθούν στο 2ο Συνέδριο Προϊστορικής Αρχαιολογίας (Βόλος, 4-7.12.2008). Το Συνέ-

δριο διοργανώνεται από τα Τμήματα Αρχαιολογίας των Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας και από την ΙΓ' ΕΠΚΑ του ΥΠΠΟ, με κύριους διοργανωτές τους πανεπιστημιακούς καθηγητές Κ. Κωτσάκη και Α. Μουνδρέα-Αγραφιώτη και την προϊσταμένη της ΙΓ' ΕΠΚΑ Α. Δουλγέρη-Ιντζεσλογλου. Η πραγματοποίησή του συμπίπτει με τα 100 χρόνια δημοσίευσης από τον Χρήστο Τσουντα των ακροπόλεων Διμηνίου και Σέσκλου, και είναι αφιερωμένο σε αυτόν. Ακόμη, συμπίπτει με τα 100 χρόνια από την ίδρυση της πρώτης Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσσαλίας και των Αρχαιολογικών Μουσείων Βόλου και Αλμυρού. Ζητήματα τεχνολογίας της κεραμικής, αρχαιομεταλλουργίας, γεωαρχαιολογίας και άλλων αρχαιομετρικών προσεγγίσεων σε θέματα αρχαιολογικά έχουν ενταχθεί για να παρουσιαστούν στο πρόγραμμα, συνεχίζοντας με τον τρόπο αυτό την τάση των διεπιστημονικών μελετών στην Προϊστορία, όπως έγινε και στο αντίστοιχο 1ο Συνέδριο της Θεσσαλονίκης και Καστοριάς (1998), με κύριο διοργανωτή τον καθηγητή Γ. Χουρμουζιάδη, που ήταν αφιερωμένο στη μνήμη του Δ. Θεοχάρη. Οι περιλήψεις των ανακοινώσεων και άλλες σχετικές λεπτομέρειες εί-

ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

και διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του συνεδρίου: <http://extras.ha-uth.gr/proistoria2/el/index.asp>.

Άλλα συνέδρια

- World of Iron Conference 2009 (WIC), Natural History Museum, London, UK, 16-20.2.2009. Πληροφορίες: www.ironsmelting.net/WIC2009.
- 37th Annual Conference on Computer Application to Archaeology (CAA), Colonial Williamsburg Foundation in Williamsburg, Virginia, USA, 22-26.3.2009. Πληροφορίες: <http://www.caa2009.org>.
- AURUM, Authentication and Analysis of Gold Work, C2RMF, Louvre Palace, Paris, 11-13.5.2009. Πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <http://www.aurum.cnrs.fr/registration.html>.

Νέες εκδόσεις

Η μεταλλουργία του χαλκού στην Προανακτορική Κρήτη: Τεχνολογικές εξελίξεις και κοινωνικές όψεις

Θ. Τσέλιος
Ινστιτούτο του Βιβλίου
Α. Καρδαμίτσα, 2008

Βασισμένο στη διδακτορική διατριβή του συγγραφέα Θωμά Τσέλιου, το πόνημα αυτό αποτελεί ένα από τα επιτυχέστερα παραδείγματα σύζευξης μεθοδολογιών των θετικών επιστημών και αρχαιολογικής ερμηνείας από έναν αρχαιολόγο που αρχικά εκπαιδεύτηκε και στη συνέχεια χρησιμοποίησε και αξιοποίησε τις «νέες τεχνολογίες». Στο οπισθό-

φυλλο του έργου αναφέρεται: «Το βιβλίο αυτό αναφέρεται στη μεταλλουργία του χαλκού κατά την περίοδο πριν από τη δημιουργία των ανακτόρων στην Κρήτη. Το κύριο ζήτημα που επιχειρήθηκε να αναδειχτεί σε αυτή τη μελέτη είναι η διασύνδεση της τεχνολογίας με τις κοινωνικές μεταλλαγές. Δηλαδή κατά πόσο οι τεχνολογικές πρόοδοι είναι προϋπόθεση ή απόρροια των κοινωνικών αλλαγών, καθώς και εάν στις συγκεκριμένες χρονολογικές περιόδους είναι δυνατό να διαφανεί ποιο είναι το αίτιο και ποιο το αιτιατό. Στην προσπάθεια αυτή να φωτιστεί η μινωική κοινωνία μέσω της μεταλλουργίας αξιοποιήθηκαν οι διαθέσιμες σύγχρονες τεχνικές και μέθοδοι και χρησιμοποιήθηκαν σύγχρονα αναλυτικά μέσα για την ανάλυση της κατασκευής των τεχνέργων (μεταλλογραφική εξέταση), καθώς και των κραμάτων των αντικειμένων (χημική ανάλυση). Η πραγμάτευση των δεδομένων έγινε με υψηλού επιπέδου αναλυτικές τεχνικές (πολυμεταβλητές στατιστικές αναλύσεις) και λογισμικά προγράμματα». Διάθεση: Βιβλιοπωλείο Καρδαμίτσα, Ιπποκράτους 8, 106 79 Αθήνα, τιμή 25 €.

Τα οργανικά υλικά στην Τέχνη και την Αρχαιολογία τόμος Α΄: Λίπη και έλαια, φυσικά κεριά και φυσικές ρητίνες
Ελένη Ιωακείμογλου
εκδόσεις Ίων, 2004
επανεκδοση, βελτιωμένη

Η συγγραφέας του βιβλίου είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθήνας και διδάσκει το μάθημα «Χημεία των οργανικών υλικών κατασκευής των μουσειακών αντικειμένων», το οποίο υπήρξε και αφετηρία για τη συγγραφή του. Στο εισαγωγικό σημείωμα αναφέρεται: «Το βιβλίο ασχολείται με τη Χημεία των οργανικών υλικών κατασκευής των έργων τέχνης και των αρχαιολογικών υπολειμμάτων. Τα οργανικά υλικά κατασκευής των μουσειακών αντικειμένων, όπως τα συνδετικά μέσα των χρωστικών, οι κόλλες, οι οργανικές χρωστικές, τα βερνίκια, το δέρμα, το

χαρτί, το ύφασμα κ.ά., είναι τα πιο ευαίσθητα στη φθορά. Σκοπός του βιβλίου είναι η περιγραφή των δυνατοτήτων που παρέχουν οι τεχνολογικές εξελίξεις για το χαρακτηρισμό των οργανικών υλικών, τη μελέτη των μηχανισμών φθοράς τους και την εκτίμηση της κατάστασης διατήρη-

σής τους. Η ύλη του παρόντος βιβλίου κατανέμεται σε τρία κεφάλαια, που μπορούν να διαβαστούν με οποιαδήποτε σειρά. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στα λίπη και στα έλαια, το δεύτερο στα φυσικά κεριά και το τρίτο στις φυσικές ρητίνες. Εξετάζονται η χημική σύσταση, οι φυσικές και οι χημικές ιδιότητες, οι μηχανισμοί αποσύνθεσης και οι μέθοδοι ανάλυσης αυτών των φυσικών προϊόντων». Τα δεδομένα, οι οδηγίες, οι αξιολογήσεις που περιέχονται σε αυτό το πολύ χρήσιμο βιβλίο αναπληρώνουν ένα υπαρκτό κενό στο χώρο της έρευνας και της εφαρμογής της συντήρησης, και απευθύνονται όχι μόνο σε φοιτητές του αντικείμενου, αλλά και σε αρχαιολόγους, βιολόγους, ιστορικούς τέχνης, καλλιτέχνες, εκτιμητές και άλλους. Διάθεση: Σόλωνος 86, 106 79 Αθήνα, ή μέσω του δικτυακού τόπου: <http://www.iwn.gr>.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Νομισματικό Μουσείο στεγάζεται στο Ίλιου Μέλαθρον, κατοικία του αρχαιολόγου Ερ. Σλήμαν, έργο του αρχιτέκτονα Ερ. Τσολερ. Η μόνιμη έκθεση παρουσιάζει την ιστορία του νομίσματος από τον αρχαίο ελληνικό κόσμο ως τη σύγχρονη εποχή προβάλλοντας τον τρόπο κατασκευής και ελέγχου, το νομισματικό σύστημα, το συμβολισμό των παραστάσεων, την αγοραστική αξία και την κυκλοφορία του νομίσματος καθώς και τη σχέση των ανθρώπων με το χρήμα.

Καθημερινά (εκτός Δευτέρας): 08.30 - 15.00
Είσοδος 3€ / μειωμένο 2€
Ακουστική Ξενάγηση δωρεάν
Ελευθερίου Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 12, 106 71 Αθήνα
Τηλ. 210 3643 774, 3612 519
www.nma.gr
Πρόσβαση: Σταθμός Μετρό Σύνταγμα